

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ

ὁ ἐν Μονάχῳ Ἑλλήν καλλιτέχνης.

ΤΩ

ΕΞΟΧΩ ΕΛΛΗΝΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ

ΝΙΚΟΛΑΩ ΓΥΖΗ

ΤΩ ΕΝ ΤΗ ΞΕΝΗ ΤΙΜΩΝΤΙ

ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΕΥΦΥΪΑΝ

ΚΑΙ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΙΣ ΜΟΝΑΧΟΝ

Κ Φ ΣΚΟΚΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ

[ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ]

ΕΥΤΥΧΗΣΑΝΤΕΣ νὰ κοσμήσωμεν τὸν ἀνὰ χεῖρας τόμον τοῦ Ἡμερολογίου διὰ νεωτάτης καὶ ἀπταιστού ὄψω καὶ καλλιτεχνικῆς προσωπογραφίας τοῦ ἐν Μονάχῳ διασήμευ ἑλληνος καλλιτέχνου Νικολάου Γύζη, δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον, χάριν τῶν ἀπανταχοῦ ἀναγνωστῶν ἡμῶν, νὰ παραθέσωμεν ὧδε ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καὶ βραχεῖαν σκιαγράφειν τοῦ καλλιτεχνικοῦ του σταδίου. Περὶ τῆς ἐν τῇ τέχνῃ περιωπῆς καὶ τῶν θαυμασίων ἔργων τοῦ ἑλληνος καλλιτέχνου, περὶ ὧν ἄλλως τε ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν βροῖθουσιν τὰ εἰδικὰ περιοδικὰ οὐ μόνον τὰ ἐν Μονάχῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ πλεῖστα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου, οὔτε ὁ γῶρος οὔτε ἴσως καὶ ἡ ἀρμοδιότης ἡμῶν ἐπιτρέπει, νὰ πραγματευθῶμεν διὰ μακρῶν, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἡδύνατο ν' ἀπασχολήσῃ τομους ὀλοκλήρους.

Περιοριζόμεθα ὅθεν νὰ παράσχωμεν τὰς ἐξῆς συντόμους καὶ πετῶντι καλὰ μῶ καλλιτεχνικὰς περὶ αὐτοῦ εἰδήσεις.

Ὁ Νικολάος Γύζης, γεννηθεὶς ἐν Σκλαβοχωρίῳ τῆς Τήνου τὴν 1ην Μαρτίου τοῦ 1842 ὠδηγήθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ὁ ἴδιος μετήρχετο τὴν ἐπιπλοποιίαν. Δεκαετὴς εἰσῆλθον εἰς τὸ ἐλληνικὸν Σχολεῖον καὶ τὸ Πολυτεχνεῖον, ἐπιδεικνύων καταπληκτικὰς τῶντι προόδους. Διῆλθε πάσας τὰς τάξεις τοῦ Πολυτεχνείου ἀριστεύων εἰς τοὺς κατ' ἔτος συναγωνισμοὺς καὶ λαμβάνων τὰ πρῶτα βραβεῖα, πολλάκις δὲ καὶ εἰς δύο συγχρόνως τάξεις ζωγραφικῆς καὶ ξυλογραφίας ἢ χαλκογραφίας. Μόνον κατὰ τὸ δεύτερον καὶ τελευταῖον ἔτος τῶν σπουδῶν του καθυστέρησε λαβὼν τὰ δεύτερα· ἀλλὰ τοῦτο ὠφέλησε μᾶλλον αὐτὸν, διότι τοῦ ὑπεδαύλισε τὴν ἀμιλλαν καὶ τὴν φιλοτιμίαν. Ἀποφοιτήσας ἐκεῖθεν διεφλέγετο ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ τελειοποιηθῇ εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἐν Εὐρώπῃ καὶ νὰ μυηθῇ τῶν λεπτῶν μυστηρίων τῆς τέχνης. Ἀτυχῶς ἡ τύχη, μητρικὰ συνήθως εἰς τὰ μεγαλοφυᾶ καλλιτεχνικὰ πνεύματα, οὐδόλως ὑπῆρξεν εὖνους εἰς τὸν νεαρὸν Γύζην, ὅστις

ἐπὶ ὁλόκληρον τετραετίαν, μάτην ἀνέμενε καὶ ἥλπιζε τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὀνείρου του. Ἄλλ' ἐπεφάνη καὶ ὁ ἀγαθὸς ἄγγελος εἰς τὸν ἐγκαρτεροῦντά νέον. Ὁ ἀειμνήστος Ν. Νάζος, διακρινόμενος διὰ τὰ φιλόμουσα καὶ εὐγενῆ του αἰσθήματα, ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τὸν μικρὸν συμπατριώτην του, διαγνοὺς οἷον σπάνιον ἐν αὐτῷ καλλιτεχνικὸν τάλαντον ἐκινδύνευε νὰ ἀποπνιγῇ ἄνευ ἐνισχύσεως. Τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ αἰοδίου ἀνδρὸς κατωρθώθη ἡ χορήγησις ὑποτροφίας ἐκ τοῦ Ναοῦ τῆς ἐν Τήνῳ Εὐαγγελιστρίας, οὕτω δὲ ὁ Γυζης ἀπῆλθεν εἰς Μόναχον, ἔνθα ἐπανεῦρεν ὁδηγὸν καλὸν καὶ φίλον εἰλικρινῆ, τὸν κ. Ν. Λύτραν, ἀποφοιτῶντα ἤδη. Εἰσῆχθη εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ὡραίων Τεχνῶν καὶ μετὰ διετεῖς λαμπρὰς σπουδὰς ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν τότε ἀκμάζουσαν Σχολὴν Συνθέσεων τοῦ Πιλότη. Τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἔργα συνθέσεως ἦσαν ὁ Ἰωσήφ ἐν τῇ φυλακῇ ἐξηγῶν τὰ ὄνειρα τοῦ ἀρχαιονοχοῦ καὶ ἀρχαιοποιοῦ — τὰ Ὁρφανα — ἡ Ἰουδίθ — Κυνῶν Ἰατρικὴ Ἐπιθεώρησις — ἡ εἰδήσις τοῦ Σεδὰν τῷ 1871 εἰς μικρὰν πόλιν τῆς Γερμανίας, ὡς καὶ ἄλλα μικρά τινα ἔργα. Μετὰ ἐπταετίαν ἀποφοιτήσας ἐκ τῆς Ἀκαδημίας ἐπανέκαμψεν εἰς Ἀθήνας παρὰ τῷ πατρικῷ οἴκῳ, ἔνθα ἱδρυσε μικρὸν σπουδαστήριον· ἐπισκεφθεὶς δὲ μετὰ τοῦ ἀχωρίστου καὶ ἀγαπητοῦ φίλου του κ. Λύτρα χάριν σπουδῶν πολλὰ μέρη τῆς μικρᾶς Ἀσίας, διέμεινεν ἐπὶ δύο ἔτη ἐν Ἀθήναις ἐκτελέσας τὸν Ὀρνιθοκλέπτην, τὴν Καλοκάγαθίαν καὶ τὸν Μαῦρον ὡς τροφόν. Μεθ' ὃ ἐπιστρέψας εἰς Μόναχον ἐξεπόνησε τὸν Ζωγράφον ἐν Ἑλλάδι, τὴν Ταμμένην Κόρην, ἣν βραδύτερον ἐπέχειρτάσθη κατὰ τρεῖς διαφόρους ἀντιλήψεις, τοὺς Ἀρραβῶνας τέκνων ἐν Ἑλλάδι καὶ τὴν Τέχνην μετὰ Πνεύματα αὐτῆς. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν πόσον διέλαμπεν εἰς τὰ ἔργα ταῦτα ἡ ἑξοχος ἰδιοφυΐα τοῦ τεχνίτου, ὅστις σὺν τῇ ἐκτάκτως δυνατῇ συλλήψει κατεῖχε καὶ τὸ μυστήριον τῆς θαυμασίας ἐκτελέσεως. Μετὰ τριετὴ ἐν Μονάχῳ διαμονὴν ἐπανακάμψας εἰς Ἀθήνας συνεζεύχθη τὴν συμπαθεστάτην καὶ ἀρίστης τυχοῦσαν μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς δεσποσύνην Ἀρτέμιδα, θυγατέρα τοῦ ἀειμνήστου Νάζου, καὶ ἀδελφὴν τοῦ νῦν διαπρεποῦς Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ὠδείου κ. Γ. Νάζου. Μεθ' ὃ, ἐπανελθὼν εἰς Μόναχον, ἐξετέλεσε σειρὰν σπουδαιοτάτων ἔργων, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται ἡ μεγάλῃ εἰκῶν «Αἱ ἐλευθέριοι Τέχνηαι μετὰ τῶν Πνευμάτων» τοῦ Kunstgewerbe διὰ τὴν ὀροφὴν τοῦ Μουσείου τῆς πόλεως Κάϊζερσλάουτερν — Συμφωνία ἐαρινῆς πρωΐας — Θλιβερά ὦρα — Πάππος κουρεὺς — τὸ ἀποστηθίζειν — τὸ Παράμυθι τῆς

Κυρούλας—ὁ Μικρὸς Σοφὸς—Κρυφὸν ἐλληνικὸν Σχολεῖον ἐπὶ τουρκοκρατίας—τὸ ἀποκαλυφθὲν μυστικὸν—ἡ Χαρὰ παίζουσα μὲ τὰ παιδία—'Απόκρεω ἐν 'Αθήναις—'Αρμονία. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔργον ἐν διαγωνισμῷ μεταξύ 172 ἄλλων, ἔτυχε τοῦ πρώτου βραβείου. 'Επίσης διαπρέπει καὶ τὸ Plakat τῆς VI διεθνoῦς καλλιτεχνικῆς 'Εκθέσεως τοῦ Μονάχου.

Ἐκ δὲ τῶν σχεδιογραφημένων συνθέσεων διασημότεραί εἰσιν—ἡ Genius, Plakat τῆς ἐν Μονάχῳ διεθνoῦς 'Εκθέσεως,—ὁ κύκλος τῶν εἰκονογραφιῶν τοῦ ψυχολογικοῦ διηγήματος τοῦ κ. Βικέλ φιλίππος Μάρθας,—Φήμη, προμετωπίς τοῦ περιοδικoῦ über Land nud Meer,—Εὐλογία, adresse τῆς ἐν Μονάχῳ 'Ελληνικῆς Κοινότητος πρὸς τὸν ἀντιβασιλέα Λουίτπόλδον, - Θεωρία καὶ πράξις, δίπλωμα τοῦ Συνδέσμου τῶν Μηχανικῶν τῆς Γερμανίας, —Εὐαγγελισμὸς τῆς 'Ελλάδος ὑπὸ τῆς Νίκης, δίπλωμα τῶν ἐν 'Αθήναις Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τοῦ 1896.

Ὁ Νικόλαος Γύζης, ἀπὸ τῶν βάθρων τοῦ Πολυτεχνικοῦ Σχολείου καὶ ἐφεξῆς, ἤξιώθη πλείστων ὅσων βραβείων, διπλωμάτων, μεταλλίων καὶ ἄλλων τιμητικῶν ἐνδείξεων. Μεταξὺ τούτων ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς:—τῷ 1870 καὶ 1871 ἔλαβεν εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῶν Συνθέσεων τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημίας τὰ πρῶτα βραβεῖα, ὡς καὶ τὰ μεγάλα ἀργυρᾶ μετάλλια:—τῷ 1875 τὸ μετάλλιον τῆς Παγκοσμίου 'Εκθέσεως τῆς Βιέννης:—τῷ 1876 τὸ δεύτερον μετάλλιον τῆς Kunst und Kunstgewerbe 'Εκθέσεως ἐν Μονάχῳ:—τῷ 1877 δεύτερον χρυσοῦν μετάλλιον τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἀκαδημαϊκῆς 'Εκθέσεως τοῦ Βερολίνου:—τῷ 1878 τὸ τρίτον μετάλλιον τῆς Παγκοσμίου 'Εκθέσεως τῶν Παρισίων:—τῷ 1882 τὸ δεύτερον μετάλλιον τῆς Τοπικῆς 'Εκθέσεως τῆς Νυρεβέργης:—τῷ 1883 τὸ δεύτερον χρυσοῦν μετάλλιον τῆς Διεθνoῦς Καλλιτεχνικῆς 'Εκθέσεως τοῦ Μονάχου:—τῷ 1889 τὸ πρῶτον χρυσοῦν (χάρτινον ὁμῶς αὐτὸ !!) μετάλλιον τῶν ἐν 'Αθήναις Ὀλυμπίων:—τῷ 1890 τὸ τρίτον μετάλλιον τῆς Παγκοσμίου 'Εκθέσεως τῶν Παρισίων:—τῷ 1892 τὸ πρῶτον χρυσοῦν μετάλλιον τῆς διεθνoῦς Καλλιτεχνικῆς 'Εκθέσεως τοῦ Μονάχου:—καὶ τῷ 1893 τὸ τρίτον μετάλλιον τῆς ἐν Μαδρίτῃ Καλλιτεχνικῆς 'Εκθέσεως.

Ἡ Βαυαρικὴ Κυβέρνησις δις ἐτίμησεν ἑξαιρετικῶς τὸν Γύζην ἐμπιστευθεῖσα αὐτῷ ἄνευ διαγωνισμοῦ τὴν φιλοτέχνησιν δύο μεγάλων ἀλληγορικῶν εἰκόνων, τῆς μὲν διὰ τὴν ὁροφὴν τοῦ Μουσείου τῆς πόλεως Καίζερσλάουτερν, τῆς δὲ διὰ τὴν τοῦ Βιομηχανικοῦ

Μουσείου τῆς Νυρεβέργης, παριστώσης τὴν Ἀποθέωσιν τῆς Βαυαρίας, εἰς ἣν καταγίνεται εἰσέτι.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1880 ἡ ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημία τῶν Ὁραίων Τεχνῶν ἐξέλεξεν αὐτὸν ἐπίτιμον αὐτῆς μέλος, τῷ δὲ 1882 ἐκάλεσεν αὐτὸν ὡς ἐνεργὸν καθηγητὴν.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπένειμεν εἰς τὸν ἔξοχον καλλιτέχνην τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος, ὁ δὲ κυβερνῶν πρίγκηψ τῆς Βαυαρίας Λουίτπολδος τὸ παράσημον τοῦ Μιχαὴλ τετάρτης τάξεως.

Τοιοῦτος ἐν συντομίᾳ ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἑλληνος καλλιτέχνου, δι' ὧν περιποιεῖ ἄφθιτον κλέος εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ παρασιωπηθῇ ἐνταῦθα—καὶ παρὰ τὴν μετριοφροσύνην ἐτι τοῦ διασήμευ ἀνδρός—εἶνε ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ν. Γύζη ὑπὸ τὸν τέλειον καλλιτέχνην ἀνεურίσκει τις τὸν τέλειον κοινωνικὸν ἄνθρωπον. Ὅσοι ηὐτύχησαν νὰ τὸν γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ πλησίον, θαυμάζουσι τὴν ἔμφυτον εὐγένειαν καὶ καλωσύνην, τὸ ἀπλοῖχόν καὶ εἰλικρινές τοῦ ἥθους, τὴν διαύγειαν τοῦ χαρακτῆρος, τὴν ἄκραν, τὴν ἀριστοκρατικὴν ἀνδρότητα τῶν αἰσθημάτων. Ὅ,τι ὑψηλόν, ὅ,τι ὠραῖον, ὅ,τι ἰδεῶδες δύναται νὰ αἰσθανθῇ μία λεπτὴ καὶ εὐγενὴς καρδίᾳ πρὸς τὴν οἰκογένειαν, τὴν πατρίδα, τὴν ἀνθρωπότητα—ἰδοὺ τί χαρακτηρίζει ἐν αὐτῷ τὸν καλλιτέχνην καὶ τὸν ἄνθρωπον.

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

- Πρᾶγμα ποῦ ἡμπορεῖς νὰ πάρῃς. μὴ κάθεσαι νὰ τὸ γυρεύῃς.
- Κállιον μόνος παρὰ κακὰ συντροφευμένος.
- Ὁ χρυσὸς ὁμιλεῖ ὅλας τὰ γλώσσας καὶ διαλέκτους.
- Ἡ τύχη ἔρχεται ἀπὸ τὴν θύραν καὶ φεύγει ἀπὸ τὸ παράθυρον.